

כוריאוגרפיה בברזל – אנדריי קומנין

הניה רוטנברג

הפסל בלט רוס של אנדריי קומנין
Les Ballets Russes, sculptor: Andrey Koumanin

בשנות ה־20 וה־30 של המאה ה־20. ב־2008 הוצגה במוזיאון לאמנות רוסית ברמת גן התערוכה "אמזונה נשכחת של האוונגרד הרוסי", שהוקדשה לוורה שבשאי.

מהפסלים התיאטראליים של קומנין קורנת איכות תנועתית, המקבלת ביטוי בקווים, בחלל ובטקסטורות. הפסלים מזכירים את קווי המתאר של רקדנית בלט על הבמה ואת איכות התנועה שלה במרחב. אפשר לראות זאת בפסלים *בלט רוס* (2004), *Pas de deux* (2001) או בתנועה המדויקת של הפסל *ארבסק* (2007). פסלים אחרים מציגים דימויי ריקוד מופשטים יותר, המנסים לתפוס את רוח הריקוד, את התנועה או את תבנית הצעדים המיוחדת. אפשר לראות זאת ביצירות *Soutenu* (1998, 2007), *Temp lie* (2006) או *En dedans* (1999). יוצא דופן ביופיו הוא הפסל *Entracte* (2001), המשלב ברזל וזכוכית ויוצר דימוי של רקדנית־פרח. הפסל הוא שילוב בין האיכויות המנוגדות של הברזל החזק והזכוכית השבירה: מסיביות וקלילות, צלילות ועמימות מתאחדות למהות אחת. יצירותיו של קומנין מתייחדות בכך שאפשר לחוש בהן בתנועתו של הפסל עצמו בתהליך היצירה. הפסלים שלו משקפים הבנה עמוקה של מהות התנועה שהוא רוקע ומכופף בברזל. כל אלה יוצקים בפסלי הברזל איכות חושנית, המרתקת את הצופים ומעוררת רצון לגעת בהם ולחוש אותם, להיות חלק מהתנועה המתחוללת במתכת.

כוריאוגרפיה בברזל היא תערוכה של הפסל אנדריי קומנין (Koumanin), המועלית בחודשים יולי-דצמבר 2009 בחלל הספרייה הישראלית למחול בבית אריאלה בתל אביב. היצירות בתערוכה מציגות פסלים של ברזל חם בתנועה ויצרות דיאלוג בין הברזל לריקוד.

קומנין יוצר את פסלי הברזל שלו במהלך ארוך של פעולות נפחות, הכוללות חימום של המתכת באש ועיצובה בפטיש. בתהליך מורכב, הכולל כמה מחזורים שבהם עוברת המתכת ממצב נוזלי למצב מוצק, הוא מחמם את הברזל לטמפרטורה של 1,000 מעלות צלסיוס. כשהמתכת נעשית רכה וגמישה, הוא מכה בה בפטיש, יוצק בה נפח וצר ממנה צורות ופיתולים. לאחר שנתן לברזל להתקרר ולקפוא הוא שב ומלהיט אותו, עד שהוא שב ונמלא תנועה. כך הוא ממשיך לעצב אותו, עד שהיצירה נעצרת בתנוחתה האחרונה.

קומנין, שנולד במוסקבה ב־1961, למד שם עבודה במתכת (1977-1982) ואחר כך השתלם בסדנה של ולדימיר סידורניקו במוסקבה (1987-1991), בסדנה של אורי חופי בעין שמר (1992-1994) ובסדנה של כריסטוף פרידריך בשווייץ (1996). לעולם התנועה הוא נקשר דרך אמו, נטליה שבשאי, רקדנית ומורה לשעבר באקדמיה הרוסית לבלט, וסבתו, ורה שבשאי, שהיתה כוריאוגרפית ומייסדת "המעבדה לריקוד יהודי" שפעלה במוסקבה